

hai a preluat și păstrat corespondența lui Sebastian, rămasă după moartea lui. Acest camarad a avut delicata atenție să mi le aducă, bănuind, intuind că mă vor emoționa. Într-adevăr, am privit îndelung, în tăcere, plicurile îngălbenite de vreme pe care era scrisă adresa lui cu un scris care parcă era și parcă nu era al meu. Cu anii care trec, schimbarea care se petrece în noi se reflectă nu numai fizic, nu numai în gândire, ci, cum am constatat privindu-mi scrisul, și în forma literelor, a scrisului, fără să mai vorbesc de compoziție. Pe o foaie mare, albastră, literele erau așternute în grabă, în rinduri și fraze neregulate, scrise larg, umplând spațiul. Mă uitam la acel scris, la ceea ce scrisesem și cu greu recunoșteam, în acea ființă, omul care fusesem la acea vîrstă.

Rețin din ceea ce-i scriam la acea dată, în acea vară, lui Sebastian, doar interesul viu pe care-l manifestam pentru Jo-

cul de-a vacanță, prima lui piesă, a cărei premieră era stabilită pentru toamna celui an, 1938. În restul scrisorii, din textul pe care l-am citit, descopăr o ființă răsăfătată, o femeie care se știe iubită, care cochetează cu sentimentul dragostei sub care se ascunde, se simte, timiditate sau nesiguranță. Această ființă, al cărei scris l-am citit, îmi este astăzi o străină. Ar fi fost mult mai interesant, mai revelator pentru relațiile dintre mine și Sebastian, dacă aș fi putut păstra admirabilele scrisori pe care mi le-a scris el, din păcate, scrisori distruse în bombardament.

Tot în acel bombardament am pierdut și scrisorile Dianei, fata care l-a iubit cu pasiune pe Sebastian, scrisori pe care le-am primit după moartea lui, în care fata își striga deznădejdea și nefericirea de a fi pierdut bărbatul iubit. Au trecut anii, și Diana nu s-a mai măritat

Centenar Maria Ventura

În rotunda Muzeului Literaturii Române, oameni de teatru s-au întrunit, joi 13 februarie, pentru a aduce un omagiu celeia care a fost Maria Ventura. Prilejul — un veac de la naștere.

Primul cuvînt l-a rostit Dina Cocea. Pornind de la datele consemnate de istoricul Ioan Masoff, vorbitoarea a stabilit, în linii mari, traiectoria activității strălucitei înaintașe. În continuare, actrița Marieta Rareș a adus mărturie inedite, evocînd prietenia și ajutorul pe care i le-a acordat „Marioara”, pentru a putea face cariera artistică pe care a făcut-o. N. Carandino, autointitulîndu-se „ultimul cronicar al Venturei”, a dat prețioase amănunte despre jocul scenic, despre arta interpretativă a strălucitei dispărute. Mărturisind că n-a avut prilejul s-o cunoască — dată fiind distanța, în timp, dintre respectivele generații —, prof. Ileana Berlogea a completat cu unele informații portretul artistei omagiate. „Ultimul îndrăgostit” de Marioara Ventura — cum i-a plăcut să se prezinte —, prof. Ion Zamfirescu a stabilit un „calendar” al propriei sale existențe, ale cărui puncte de reper sînt spectacolele artistei.

Momentul cel mai emoționant a fost cel în care în sală s-a revărsat glasul vibrant, invăluitor al Venturei. În Fedra și recitînd versuri de Lucian Blaga.

Așa s-au întregit pentru participanții la adunare chipul și personalitatea celei care, la 13 ani, era admisă, cu dispensă, la Conservatorul din capitala țării. Și care, un an mai tîrziu, debuta pe scena Nationalului bucureștean cu Zanette din Trecătorul lui Fr. Coppée. La 15 ani, ob-

ținea o bursă la Paris, unde avea să-și termine liceul și să urmeze cursurile Conservatorului, fiind încununată cu premiul I pentru interpretarea rolului Roxana din Baiazid de Racine. A strălucit imediat în teatrul Sarei Bernhardt, pe scena condusă de Réjane, la „Odéon” sub „domnia” lui Antoine... Și a ajuns, de timpuriu, să pătrundă în prestigioasa Comedie Franceză. A cucerit publicul din mai toate capitalele europene, prin creații originale și trăite la incandescență: Armande Béjart, Julieta, Fedra... A făcut senzație în Neron și Borgia, jucate în travesti. Publicul românesc, în fața caruia apărea foarte des, făcînd mereu „naveta” între Paris și București, a răcut din Ventura un mit.

În anii grei ai primului război mondial și ai refugiului la Iași, ca societară a Comediei Franceze, a revenit pentru o lungă perioadă în patria al cărei cetățean a rămas o viață întreagă, depunînd o susținută activitate artistică, obștească, vizitînd spitalele de răniți... Așa cum, în timpul celui de-al doilea război mondial și al ocupației naziste în Franța, s-a înrolat în Rezistență... Țara de adopțiune a răsplătit-o, de altfel, și cu Legiunea de Onoare, în grad de Cavalier...

Deși teatrul a fost pentru ea marea, unica pasiune. Maria Ventura a avut puterea să se despartă de scenă în plină forță creatoare. Ultimul rol, scris anume pentru ea de Jean Anouilh, a fost Colombe... Cu care s-a retras din activitatea teatrală în 1948.

Sanda DIACONESCU